

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА
І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 8

РІВНЕ – ХАРКІВ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 8

РІВНЕ – ХАРКІВ 2024

УДК 81+82:811.11+811.13

S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, професор кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, завідувач кафедри

Studia Philologica : зб. студент. наук. праць / редколегія:

S 90 О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.А. Чухно [та ін.].
Рівне: РДГУ, 2024. Вип. 8. 82 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.A. Chukhno et al. (eds.).
Rivne: RSUH, 2024. Issue 8. 82 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології (германського і романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, перекладознавства) та методики навчання англійської мови.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology (Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Translation Studies) and English Language Teaching Methodology.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальні редактори – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент;

Чухно О.А., канд. пед. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Аладько Д.О., канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Лазарева О.С.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павлова О.І.**, канд. філол. наук, професор; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 4 від 23 квітня 2024 р.)

© Автори публікацій, 2024

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

©Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2024

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Гурик Н.М.	ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	4
Сиворіг Н.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ-ОРНІТОНИМОМ	9
Ткачук О.А.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ФРАЗЕОСЕМАНТИЧНА ГРУПА «ГНІВ»	16

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Болотнюк Н.А.	ФРАЗЕОТЕМАТИЧНА ГРУПА ЯК ОБ'ЄКТ СУЧАСНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	20
Мацюк О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	25

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Глинюк Л.М.	ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ТРАВЕЛОГУ	31
Савка С.П.	ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>СТРАХ</i> У КОРОТКИХ ОПОВІДАННЯХ ЕДГАРА АЛЛАНА ПО	35

МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ

Абрамова А.В.	WAYS TO OVERCOME UNEQUAL STUDENT PARTICIPATION IN ENGLISH CLASS	40
Брижан А.Д.	DEVELOPING STUDENTS' LISTENING SKILLS USING VIDEO MATERIALS (YOUTUBE BLOGS)	47
Мурга В.М.	HOW TO INCREASE BASIC SCHOOL STUDENTS' MOTIVATION BY USING INTERACTIVE ACTIVITIES IN ONLINE CLASSES	54
Світлична А.В.	NORMALIZING BASIC SCHOOL STUDENTS' SELF-ESTEEM WHILE TEACHING ENGLISH	61
Шевченко М.І.	AUTHENTIC MATERIALS INTEGRATION IN TEACHING READING TO BASIC SCHOOL STUDENTS	68

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Морозова М.О.	ДО ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЙ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-САЙТІВ	75
---------------	---	----

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

82

Meyer Ch. (2002). *English Corpus Linguistics. An Introduction*. Cambridge: CUP.

Strazny Ph. (2005). *Encyclopedia of Linguistics*. New York: Fitzroy Dearborn.

Мацюк О.В.

Рівненський державний гуманітарний університет

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи дослідження фразеологізмів німецької та української мов. Здійснено структурний та семантичний аналіз фразеологічних одиниць у німецькій та українській мовах. Проаналізовано емоційно-експресивне забарвлення дібраних фразеологічних одиниць. Виділено основні способи і прийоми перекладу фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологізм, класифікація, зовнішність людини, переклад, німецький, український.

Summary. The article deals with the theoretical foundations of the study of phraseological units in German and Ukrainian. The structural and semantic analysis of phraseological units in German and Ukrainian is fulfilled. The emotional and expressive colouring of the selected phraseological units is analysed. The main methods and techniques of translation of phraseological units are highlighted.

Key words: phraseology, classification, human appearance, translation, German, Ukrainian.

Вивченню фразеологічних одиниць у різних мовах присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців, як-от: Т. Видайчук, Ю. Полин'як досліджували фразеологізми в українській мові, М. Лозицька і М. Гавриш аналізували фразеологізми німецької мови, В. Дорменев розглядав фразеологізми німецької та української мов, Т. Тоненчук вивчала фразеологічні одиниці англійської мови, О. Галинська студіювала фразеологізми в англійській та українській мовах. Проте структурний та семантичний аспект дослідження німецьких фразеологічних одиниць на позначення зовнішності людини ще є недостатньо вивченим.

Актуальність теми полягає в тому, що німецька фразеологія мало вивчена, але має великий потенціал для подальших досліджень. Окрім багатого фактичного матеріалу, вона містить низку теоретичних

аспектів, актуальних для нашого часу. Знання фразеології допомагають збагатити словниковий запас та вивчити культурний контекст мови.

Мета: проаналізувати структурні і семантичні особливості німецьких та українських фразеологізмів на позначення зовнішності людини.

Завдання статті:

- визначити поняття «фразеологічна одиниця» в сучасній лінгвістиці;
- здійснити вибірку німецьких фразеологічних одиниць на позначення зовнішності людини та їх українські еквіваленти;
- здійснити структурний та семантичний аналіз фразеологічних одиниць у німецькій та українській мовах;
- проаналізувати емоційно-експресивне забарвлення дібраних фразеологічних одиниць;
- виділити основні способи і прийоми перекладу дібраних фразеологічних одиниць.

Фразеологія – це галузь лінгвістики, яка вивчає фразеологічні одиниці – стійкі звороти, фразеологізми, ідіоми, прислів'я та приказки, які мають усталене значення в мові та функціонують як єдині цілісні одиниці. Фразеологія вивчає походження, структуру, семантику та вживання цих фразеологізмів в мовленні. Фразеологічні одиниці є важливою частиною мовної культури та забезпечують точність та ефективність комунікації в мові (Алефіренко, 1987, с. 74).

Т. Шіппан в «Сучасній німецькій лексикології» визначає фразеологізми як «єдність, що складається більше, ніж з одного слова. Основні сфери мовного фразеотворення характеризуються їх відтворюваністю, стійкістю, лексикалізацією та ідіоматичністю (Schirpan, 1992, с. 26).

У «Словнику мовних термінів» І. Олійника та Д. Ганича зазначено, що «фразеологізми – це лексико-граматична єдність двох або більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення, утім, неподільна лексично, стійка у своєму складі і структурі, з цілісним значенням, та відтворенням в мові» (Ганич, Олійник, 1985, с. 37).

Німецький лінгвіст Г. Бюргер вважав, що фразеологізми складаються з кількох слів і є комбінаціями уже відомих у мові слів. Г. Бюргер назвав лексичні складові, що утворюють фразеологізми, компонентами (Burger, 2007, с. 11). Фразеологізми часто виражають такі психічні процеси, як-от: емоції, ставлення, поведінка. Таким чином, коли ми говоримо про фразеологізми, ми маємо на увазі ментальний лексикон мови (Palm, 1997, с.1).

Основними ознаками фразеологізмів є відтворюваність,

ідіоматичність, стабільність, семантична цілісність, метафоричність нового цілісного значення, образність та експресивність.

У статті здійснено комплексний аналіз фразеологічних одиниць на позначення зовнішності людини у німецькій та українській мовах з погляду семантичної стійкості компонентів, за структурою, за емоційним забарвленням та за способами перекладу.

Фразеологізми з погляду семантики класифікували багато вчених (Ш. Баллі, П. Дудик). Ця класифікація вважається однією з найголовніших. Згідно з цією класифікацією фразеологізми можна поділити на *фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності й фразеологічні сполучення* (Гончарова, 2010, с. 16).

1. Фразеологічне зрощення – це тип фразеологізмів, значення якого є неподільним і не виводиться зі значень його окремих складових: *jmd guckt wie ein Auto, bloß nicht so schnell* – *мати зморений, пригнічений погляд*; *strahlen wie ein polierter Nachttopf* – *вишкірив зуби як циган до макухи* (Мізін, 2005, с. 13-239).

2. Фразеологічні єдності – стійкі, неподільні словосполучення, значення яких певною мірою пов'язане зі значенням слів, що входять до їх складу: *hässlich wie die Nacht* – *страшна як смертний гріх*; *gesicht wie ein Mond mit Henkeln* – *товсте, жирне обличчя* (Мізін, 2005, с. 13-239).

3. Фразеологічні сполучення – це стійкі звороти, значення яких випливає зі значень окремих компонентів: *nass wie eine Katze* – *мокрій як кіт*; *lang wie eine Bohnenstange* – *довгий як жердина* (Мізін, 2005, с. 13-239).

Однією з найбільш поширених класифікацій є класифікація за структурою. Серед досліджуваних фразеологізми найчастіше зустрічались такі конструкції, розташовані в порядку спадання:

1. Adj + Konj + S: *blank wie ein Affenarsch* – *дуже чистий*; *rot wie ein Krebs* – *червоний як рак* (Мізін, 2005, с. 13-239).

2. V + Konj + Adj + S: *aussehen wie ein abgeleckter/abgezogener Hering* – *мати блідий вигляд*; *aussehen wie eine ausgequetschte Kartoffel* – *бути худим на обличчі* (Мізін, 2005, с. 13-239).

3. V + Konj + S: *aussehen wie ein Affenarsch* – *мати на собі багато макіяжу червоного кольору*; *aufgehen wie ein Hefekloß* – *гладшати як на дріжджах* (Мізін, 2005, с. 13-239).

4. S + V + Konj + Adj + S: *Augen machen wie eine frischgemolkene Kuh* – *мати розпухлі очі*; *ein Gesicht haben wie ein kaputter Ascheneimer* – *страшний як атомна війна* (Мізін, 2005, с. 13-239).

5. Pron + V + Prär + Konj + S: *jmd sieht aus wie der Tod* – *мати блідий вигляд*; *jmd sieht aus wie das Leiden Christi* – *мати хворобливий вигляд, на кому-н. лиця немає* (Мізін, 2005, с. 13-239).

6. S + Konj + S: *ein Gesicht wie ein Klavier* – *потворне обличчя*,

бридкий як паплюга; Hände wie Klosterdeckel – грубі, занадто великі руки (Мізін, 2005, с. 13-239).

7. V + Konj + S + Prär + S: *aussehen wie der Tod auf Urlaub, aussehen wie der Tod von Basel – мати блідий вигляд* (Мізін, 2005, с. 13-239).

8. Konj + Adj + S + V: *wie ein krankes Hühnchen aussehen – мати жалюгідний вигляд; wie eine Vogelscheuche aussehen – бути схожим на опудало* (Мізін, 2005, с. 13-239).

9. Adj + Konj + S + V: *platt wie eine Briefmarke sein, platt wie eine Wanze sein – бути дуже худим* (Мізін, 2005, с. 13-239).

10. V + Konj + Adj + PartII: *aussehen wie frisch geplättet – елегантно одягнений; aussehen wie frisch gekotzt – мати блідий вигляд* (Мізін, 2005, с. 13-239).

11. Konj + PartII + V: *wie gekotzt aussehen – мати неохайний вигляд; wie gepinkelt aussehen – мати блідий вигляд* (Мізін, 2005, с. 13-239).

12. Konj + S + Prär + S: *wie eine Eule am Mittag – мати заспаний вигляд* (Мізін, 2005, с. 13-239).

13. S + V + Konj + Num + S + Adj + S: *ein Gesicht machen wie zehn Pfund grüne Seife – мати блідий, виснажений вигляд* (Мізін, 2005, с. 13-239).

14. Konj + PartII: *wie gelect – чистий як дзеркало* (Мізін, 2005, с. 13-239).

Стосовно класифікації ФО за структурою в українській мові виділяється менше груп, ніж у німецькій. Ось деякі з найпоширеніших:

1. Прикм + спол + ім: *високий як тополя, блідий як смерть, червоний як рак, мокрий як зюзя, худий як тараня, гарна як весна* (Мізін, 2005, с. 13-239).

2. Спол + прикм + ім: *як нова копійка, як мокра курка* (Мізін, 2005, с. 13-239).

3. Дієсл + спол + (ім) + прийм + (прикм) + ім: *рости як на дріжджах, одягнутись як на весілля, дивитись як віслюк на нові ворота* (Мізін, 2005, с. 13-239).

4. Дієсл + (прикм) + спол + прикм + ім: *виглядає як Михайлове чудо, бути товстим як копиця сіна, посинів як курячий суп* (Мізін, 2005, с. 13-239).

5. Дієсл + ім + спол + ім + прийм + ім: *вишкірив зуби як циган до макухи* (Мізін, 2005, с. 13-239).

6. Спол + числ + ім + ім: *як дві краплі води* (Мізін, 2005, с. 13-239).

7. Частк + прийм + ім + дієсл: *ніби з домовини встав* (Мізін, 2005, с. 13-239).

Фразеологізми можна класифікувати за їх емоційним забарвленням на такі категорії: *позитивні, негативні та нейтральні*.

Позитивні: *schön wie die Sünde* – гарна як весна; *ein Mädchen wie Milch und Blut* – дівчина гарна як рожка; *wie gelect aussehen* – чистий як дзеркало; *ein Kerl wie ein Schrank* – міцний чоловік; (Мізін, 2005, с. 13-239).

Нейтральні: *Gesunde (gerade) Glieder haben* – «не бути потворою; *glänzen wie ein Affenarsch* – бути яскраво нафарбованим; *aufgemotzt wie ein Christbaum* – бути причепуреним як на весілля; *wie ausgeschessen* – мати хворобливий вигляд (Мізін, 2005, с. 13-239).

Негативні: *aussehen wie der leibhaftige Teufel* – мати страшний вигляд; *jmd hat einen Kopf wie ein Rucksack* – у кого-н. несимпатичний вигляд; *aussehen wie ein Spätheimkehrer* – мати занедбаний вигляд; *gesicht wie ein eingedrückter Eimer* – криве, брудке обличчя (Мізін, 2005, с. 13-239).

Загалом виділяються такі способи і прийоми перекладу фразеологічних одиниць:

- дослівний (також ототожнюють з калькуванням) – це той, що буквально передає зміст МО, слово в слово, наприклад: *dürr wie ein Hering* - *сухий як тараня* (Мізін, 2005, с. 13-239).

- еквівалентно-повний – той, що повністю відповідає змісту МО, може його замінити або виражати, наприклад: *aufgehen wie eine Dampfnudel* – *рости як на дріжджах* (Мізін, 2005, с. 13-239).

- еквівалентно-неповний – той, що відповідає значенню МО, але не відповідає змісту, наприклад: *wie aus der Kiste genotmen* - *як нова копійка* (Мізін, 2005, с. 13-239).

- описовий переклад: *aussehen wie ein Affenarsch* – *мати багато макіяжу червоного кольору* (Мізін, 2005, с. 13-239).

Висновки. У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що фразеологізми – це самостійні мовні одиниці, що характеризуються компонентним складом, фразеологічним значенням, повторюваністю та граматичною категорією.

У мовознавчій науці наявна низка класифікацій фразеологізмів (стилістична, структурна, семантична, морфологічна, граматична, генетична). Найбільш вживаною є класифікація фразеологізмів за рівнем семантичної неподільності.

Фразеологізми були скласифіковані також за структурою, тематичними групами та методами перекладу.

За структурою фразеологізми можуть бути складні і прості. Найбільш поширеними серед дібраних прикладів є такі конструкції: *Adj + Konj + S* і *V + Konj + Adj + S*. Найменш поширені: *S + V + Konj + Num + S + Adj + S* і *Konj + PartII*. Найпоширеніші конструкції в українській мові: *прикм + спол + ім і спол + прикм + ім*. Відповідно найменш поширені – *спол + числ + ім + ім і частк + прийм + ім + дієсл*.

За емоційним забарвленням виділяються 3 великі групи:

позитивні, нейтральні та негативні. Можемо побачити, що для опису негативних якостей людини використовується більша частина досліджених фразеологізмів: 44% проаналізованих одиниць. Для позитивної характеристики використовується 40% проаналізованих фразеологізмів. Нейтральне забарвлення мають 16% дібраних прикладів.

Фразеологічні єдності та сполучення разом займають більшу частину фразеологізмів за цим способом класифікації: відповідно 44% і 42% досліджених одиниць. Ідіоми, або ж фразеологічні зрощення, на позначення зовнішності людини можна назвати найменш поширеними: їх частка – 14% фразеологізмів.

Основними методами при перекладі ФО є описовий – 42%, еквівалентно-неповний – 28%, еквівалентно-повний – 17% та дослівний – 13%. Існують також і інші способи, але серед дібраних прикладів найчастіше застосовувались самі ці 4 методи.

Перспективи досліджень полягають у аналізі структурно-семантичних особливостей німецьких та українських фразеологізмів на позначення рис характеру людини з подальшим їх зіставленням.

Список використаних джерел:

Алефіренко М.Ф. (1987). *Теоретичні питання фразеології*. Харків: Вища школа.

Ганич Д., Олійник І. (1985). *Словник лінгвістичних термінів*. Київ: Вища школа.

Гончарова Л.І. (2010). Особливості перекладу фразеологізмів з німецької мови на українську. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки: зб. наук. праць*. Одеса: Астропринт, № 10. С. 9-16.

Мізін К.І. (2005). *Німецько-український фразеологічний словник (усталені порівняння)*. Вінниця: Нова книга.

Burger H. (2007). *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

Palm Ch. (1997). *Phraseologie. Eine Einführung*. Gunter Narr Verlag. Tübingen.

Schippan Th. (1992). *Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Niemeyer.

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 8

The Collection of Students' Scientific Works ISSUE 8

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 4,8. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27